

Protokół
z posiedzenia Zespołu problemowego ds. ubezpieczeń społecznych działającego
w ramach Rady Dialogu Społecznego z dnia 16 marca 2018 r.

Miejsce posiedzenia: Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” w Warszawie, sala „A”.

Posiedzeniu przewodniczył: Jan Klimek ZRP, Wojciech Nagel BCC

W spotkaniu uczestniczyli członkowie Zespołu, zaproszeni goście oraz Marcin Zieleniecki Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Leszek Skiba Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów; Paweł Borys Prezes Polskiego Funduszu Rozwoju.

Przyjęto następujący porządek obrad:

1. Dyskusja w sprawie projektu ustawy o pracowniczych planach kapitałowych.
2. Sprawy różne.

Przewodniczący Jan Klimek ZRP przywitał członków Zespołu oraz zaproszonych gości. Poinformował o następujących kwestiach:

- Dnia 15 marca br. odbyło się spotkanie Przewodniczącej RDS Elżbiety Rafalskiej z Przewodniczącymi Zespołów. Przewodnicząca przypomniała, że 16.02.2017 r. RDS na posiedzeniu plenarnym przyjęła uchwałę w sprawie programu pracy RDS na 2018 r. Punkt 6 programu pracy brzmi: *Przegląd systemu emerytalnego, wypracowanie rekomendacji*. Przewodnicząca RDS wstępnie planuje rozpatrzyć temat na posiedzeniu plenarnym w czerwcu br.;
- Projekt autorstwa OPZZ ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy – projekt zostanie rozpatrzony w późniejszym terminie;

- Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla – projekt zostanie rozpatrzony w późniejszym terminie;
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw – ostatecznie uzgodniono, że projekt nie zostanie rozpatrzony przez Zespół.

Ad. 1

Leszek Skiba Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów poinformował, że kończą się konsultacje projektu ustawy, wyraził nadzieję, że opinie związków zawodowych i organizacji pracodawców, pozwolą na to, aby dyskusję nad projektem prowadzić w sposób efektywny. Podkreślił, że istotne jest aby projekt w odniesieniu do największych przedsiębiorstw zaczął funkcjonować od 1 stycznia 2019 r. Z perspektywy Ministerstwa Finansów, przedstawił korzyści o charakterze makroekonomicznym. Wzrost stopy oszczędzania Polaków jest istotny z punktu widzenia gospodarki. Jednocześnie nawiązał do prognozowanego trendu stopy zastąpienia, stosunku wartości emerytury do zarobków przed przejściem na emeryturę. Dodatkowa forma zabezpieczenia emerytury jest istotna z punktu widzenia zabezpieczenia poziomu życia osób starszych. PPK powinny być w jak największym stopniu korzystne dla pracowników tak, aby poziom życia po przejściu na emeryturę nie był gorszy w porównaniu do poziomu życia pracowników w trakcie aktywności zawodowej.

W trakcie dyskusji partnerzy społeczni poruszyli m.in. poniższe kwestie:

1. Kluczowym czynnikiem, który jest warunkiem osiągnięcia zakładanych efektów jest poziom uczestnictwa, partycypacji w tym programie. Osiągnięcie zakładanego poziomu uczestnictwa 75% uprawnionych osób może okazać się wyzwaniem. Sukces programów emerytalnych na poziomie zakładu pracy, będzie zależał od współpracy partnerów społecznych.
2. Dla zapobieżenia sytuacjom, w których podmiot zatrudniający będzie wymuszał złożenie rezygnacji z oszczędzania, celem zmniejszenia obciążeń składowych, proponuje się, aby nakłanianie uczestnika do rezygnacji z oszczędzania w PPK stanowiło przestępstwo, zagrożone karą grzywny, karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności do dwóch lat (art. 97 projektowanej ustawy). Jednak wydaje się, że kara może być nieadekwatna do skali czynu za który jest przewidziana.
3. Proponuje się, aby ustawa weszła w życie, co do zasady po upływie 30 dni od dnia

ogłoszenia. Jest to zbyt krótkie *vacatio legis* na dostosowanie się podmiotów zaangażowanych w program, funduszy inwestycyjnych, pracodawców itd.

4. Rola organizacji związków zawodowych została ograniczona do wyrażenia opinii w sprawie wyboru przez podmiot zatrudniający instytucji finansowej, z którą zostanie zawarta umowa o zarządzanie PPK.
5. Dopłata roczna i składki powitalne będą finansowane ze środków pochodzących z Funduszu Pracy, pomimo odrębnego celu funduszu.
6. Zapewnienie możliwie najsilniejszej konkurencji na rynku PPK, aby nie były to wyłącznie towarzystwa funduszy inwestycyjnych, wykorzystanie potencjału powszechnych towarzystw emerytalnych.
7. Projekt nakłada dodatkowe obowiązki na pracodawców. Wprowadzenie PPK będzie się łączyło ze zwiększonymi kosztami pracy (składki do PPK oraz koszty administracyjne). Dyskusję na temat PPK powinno się prowadzić łącznie ze zniesieniem limitu składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.
8. Nie jest jasna relacja pomiędzy PPE a PPK. Z art. 13 projektu ustawy wynika, że ustawy nie stosuje się do podmiotu zatrudniającego, który prowadzi PPE i odprowadza składkę podstawową w wysokości co najmniej 3,5% wynagrodzenia. Projekt nie odnosi się do sytuacji, kiedy nie wszyscy pracownicy w określonym przedsiębiorstwie są uczestnikami PPE. Z projektu także nie wynika czy po wejściu w życie PPK możliwe będzie założenie PPE.
9. Projekt nie obejmuje swoim działaniem istotnej grupy podatników. Najniższe świadczenia emerytalne wypłacane są osobom prowadzącym pozarolniczą działalność gospodarczą, które mają największą zdolność do oszczędzania. Nowy system ma objąć pracowników, bez względu na poziom ich dochodu, będzie to szczególne obciążenie dla pracowników pobierających minimalne wynagrodzenie.
10. Nadwyrężenie systemu finansów publicznych w związku z objęciem PPK pracowników państwowej sfery budżetowej. Dodatkowo jeżeli ustawą zostaną objęte podmioty zatrudniające co najmniej jednego pracownika, będzie to stanowiło problem dla rzemieślników, którzy szkolą młodocianych uczniów zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

W odpowiedzi na zgłoszone przez stronę społeczną kwestie, głos zabrała strona rządowa.

Paweł Borys Prezes Polskiego Funduszu Rozwoju powiedział, że współpracuje z Ministerstwem Finansów jako podmiot, który potencjalnie miałby pełnić rolę organizatora systemu. Powiedział, że PPK jest projektem solidarności międzypokoleniowej, zmniejszającym obciążenia przyszłego pokolenia. Obecne pokolenie stara się zadbać o to, aby przyszłe pokolenie nie ponosiło wyłącznych kosztów naszego zabezpieczenia na emeryturze. W Polsce demografia jest jednym z największych wyzwań w kontekście stabilności systemu emerytalnego, rozwoju gospodarczego i społecznego społeczeństwa. Wiemy, że struktura demograficzna wygląda negatywnie, spadnie liczba osób pracujących w przyszłości, istotnie wzrośnie liczba osób przebywających na emeryturze, czego konsekwencją będzie utrudnione zapewnienie przyszłemu pokoleniu wyższych emerytur z systemu powszechnego.

Następnie odniósł się do stopy zwrotu z I filaru vs. inwestycje na rynku kapitałowym. Z perspektywy ekonomicznej, zwrócił uwagę, że praktycznie nie ma możliwości, aby w dłuższym terminie poziom waloryzacji emerytur w I filarze, był istotnie różny niż stopy zwrotu z aktywów finansowych. Wynika to z faktu, że wskaźnik waloryzacji rent i emerytur w I filarze zależy od de facto tempa wzrostu wynagrodzeń. Udział wynagrodzeń w PKB, jak w długim okresie pokazują dane, jest mniej więcej stały. Można powiedzieć, że tempo wzrostu emerytur w systemie zdefiniowanej składki w I filarze zależy m.in. od wzrostu gospodarczego, od wzrostu PKB i podobnie jest ze stopami zwrotu z rynku akcji, bo wycena akcji, aktywów finansowych zależy od poziomów zysków sektora przedsiębiorstw, który w długim okresie także ma równy udział w PKB. Tym samym w długim okresie zarówno, stopy zwrotu z rynku akcji i waloryzacja emerytur w I filarze zależy od tego samego czynnika, którym jest nominalny wzrost, nominalnego PKB. W praktyce okazuje się, że w przypadku gospodarek, które są najwyżej rozwinięte te stopy zwrotu z aktywów finansowych są wyższe niż nominalne PKB. Nie należy kierować się wyłącznie stopą zwrotu porównując oba systemy. Z perspektywy ekonomicznej wydaje się to irrelewantne, w długim terminie będzie zbliżone, może przez jakiś czas będzie to na korzyść jednego systemu, może w innym okresie na korzyść innego systemu. Zasadniczym elementem różnicującym te systemy jest to, które pokolenie ponosi koszty przyszłego zabezpieczenia finansowego, czy ten system zawiera realne oszczędności bieżącego pokolenia, czy jest finansowany w systemie repartycyjnym, poprzez quasi daninę. I w tym kontekście system PPK daje szansę na większą różnorodność, nie chodzi o podważanie systemu

powszechnego (zgodnie z Konstytucją musi gwarantować podstawowe bezpieczeństwo finansowe) ten system nie rozwiązuje wszystkich bolączek systemu.

Nawiązał do Richarda Thaler, który pokazał jak ludzie podejmują indywidualne decyzje dot. zdrowia/finansów/edukacji, które mają kluczowe znaczenie z perspektywy naszego życia. Wskazał, że jest duża inercja jeśli chodzi o zachowania indywidualne, nie jesteśmy również specjalnie przezorni to pokazuje np. ilu Polaków korzysta z ubezpieczeń i nie zawsze racjonalnie podejmujemy decyzje. Rolą polityki publicznej, powinno być tworzenie rzeczywistych systemów, które będą zachęcały do podejmowania najbardziej optymalnych decyzji.

Dodał, że jest kluczowe jak zostanie zorganizowany system. W Polsce nie udało się upowszechnić III filaru, dlatego istotny jest automatyczny zapis oraz fakt, że pracownik będzie miał wolny wybór, może złożyć deklarację o wystąpieniu, bo jest to system prywatny i dobrowolny.

Następnie odniósł się do roli pracodawców w systemie. Pracodawcy są jedynym powszechnym kanałem dotarcia do pracowników. Zapewniają przewagę względem instytucji finansowych bo istniejące PPE na rynku nie oferują opłat za zarządzanie takich jak możemy uzyskać idąc do funduszu inwestycyjnego i kupując indywidualnie fundusz – ta różnica jest często trzykrotna. Pracodawca ma wiedzę, kompetencje, możliwości, reprezentuje pewną skalę, aby uzyskać od instytucji finansowej jak najlepsze warunki. Indywidualnie mamy mniejsze szanse z instytucją finansową wynegocjować to co jest w stanie wynegocjować pracodawca.

Badania podobnych systemów w USA i Wielkiej Brytanii wskazują, że czym dłużej działa program to rośnie wskaźnik partycypacji i średnia wartość wpłaty dokonywanej przez pracownika. W miarę funkcjonowania takiego rozwiązania rośnie zaufanie do systemu.

Kwestia konkurencji i roli PFR w odniesieniu do systemu OFE, rzeczywiście jest tak, że w systemie OFE konferencja była ograniczona, istniała skończona liczba powszechnych towarzystw emerytalnych. Uczestnik OFE nie miał wpływu na strategię inwestycyjną. OFE nie konkurowały strategią inwestycyjną, strategia była „mocno” opisana w ustawie. Poziom konkurencyjny był niższy. W proponowanej ustawie jest szereg rozwiązań, które mają zapewnić jak najwyższy poziom konkurencji.

Odniósł się do propozycji dot. możliwości zindywidualizowania produktu, aby pracownik mógł wybrać dowolny produkt istniejący na rynku. Przykłady działania pracowniczych programów emerytalnych pokazują, że ograniczony wybór nie jest problemem zgłaszanym przez pracowników, ale możliwość indywidualnej zmiany strategii inwestycyjnej oferowanej w ramach tego programu.

W sprawie osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, PPK nie jest programem dedykowanym dla tej kategorii osób, jest to system pracowniczy. Natomiast w ustawie jest propozycja, która ma wyjść naprzeciw tym osobom dot. zwiększenia limitu wpłaty na indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego.

Odnosząc się do zachęt podatkowych powiedział, że ze względu na odmienny reżim prawny nie jest możliwe uproszczenie produktów z III filaru (IKE, IKZE, PPE). Jednak zakłada się, że w miarę upływu czasu, wiodącym programem pracowniczym będą PPK. Badania wskazują że poziom zachęt fiskalnych przy długoterminowych produktach oszczędnościowych, nie jest czynnikiem decydującym czy ktoś oszczędza czy nie. Na pewno czynnikiem decydującym jest poziom dochodów. Jak pokazuje przykład Wielkiej Brytanii czy innych miejsc, czynnikiem decydującym jest także automatyczny zapis. IKZE z perspektywy zachęt fiskalnych jest atrakcyjnym produktem, ale nie upowszechnił się. PPK jest optymalny ze względu na rozłożenie kosztów w podziale pracownik, pracodawca, państwo.

Dalszej części posiedzenia przewodniczył Wojciech Nagel BCC.

Podsumowując dyskusję partnerzy społeczni zwrócili się do strony rządowej z prośbą o wydłużenie terminu na konsultacje projektu ustawy.

Leszek Skiba MF zwrócił się do partnerów społecznych o przekazanie do ministerstwa opinii poszczególnych organizacji w ustawowym terminie, następnie zostanie opracowana tabela uwag.

Paweł Borys PFR powiedział, że rzeczą fundamentalną jest osiągnięcie konsensusu, aby wypracowane rozwiązanie było trwałe i długoterminowe, oparte na zaufaniu do systemu.

Ostatecznie członkowie Zespołu uzgodnili, że dyskusja w sprawie projektu ustawy o pracowniczych planach kapitałowych będzie kontynuowana na kolejnym posiedzeniu Zespołu dnia 5 kwietnia 2018 r. o godz. 10.

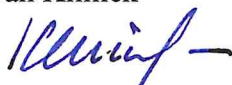
Ad. 2

Bogdan Kubiak NSZZ „Solidarność” nawiązał do sytuacji braku konsultacji w ustawowym terminie z Radą Dialogu Społecznego projektu ustawy o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw. Projekt ustawy został skierowany do RDS 5 marca 2018 r. Obecnie projekt jest procedowany w Sejmie (dnia 14.03.2018- skierowano do I czytania na posiedzeniu Sejmu). Nawiązał do kontrowersyjnych propozycji zawartych w projekcie ustawy m.in. dot. nawiązania stosunku pracy, umów cywilnoprawnych. Jednocześnie poinformował, że projekt był konsultowany w Radzie Dialogu Społecznego, ale przy Ministrze Rolnictwa.

Wiesława Taranowska OPZZ poinformowała, że w projekcie ustawy zmieniono zapisy dot. celowości zatrudnienia przy zbiorze owoców i warzyw. Temat został także podjęty na posiedzeniu Rady Rynku Pracy.

Wobec wyczerpania tematów, Wojciech Nagel podziękował zgromadzonym za przybycie i zamknął posiedzenie Zespołu.

Jan Klimek

Przewodniczący Zespołu

*Sporządziła
Magdalena Gryciuk
Biuro Rady Dialogu Społecznego*